Harfler ve Okunuşları

Okunuşu	Harf
Zad	ض
Ta	ط
Za	ظ
Ayın	ع
Ğayın	غ
Fa	ف
Qaf	ق
Kaf	ك
Lam	ل
Mim	م
Nun	ن
Vav	و
Ha	ه هـ
Ya	ى

Okunuşu	Harf
Elif	ا-ء
Ba	ب
Ta	ت
Sa	ث
Cim	ج
Ha	ح
Hâ	خ
Dal	د
Zal	ذ
Ra	ر
Za	ز
Sin	س
Şin	ش
Sad	ص

Alfabe

Bir dili öğrenmek için önce o dilin alfabesini öğrenmek gerekir. Kuran-ı Kerim'i de öğrenmek için önce Arap alfabesini öğrenmek gerekir. Arap alfabesi **28** harften oluşur.

ج	ث	ت	ب	ا ء
ر	ذ	د	خ	ح
ض	ص	ش	س	ز
ف	غ	ع	ظ	ط
ن	م	ل	ك	ق
		ى	هـ	و

Bazı alfabelerde ا –ل harflerinin birleşiminden oluşan لا "lamelif" denilen kelimeyi de harflerden sayarlar. Ancak "lamelif" harf değil, iki harften oluşan bir kelimedir.

ح	ث	ص	س	ف
ز	ى	د	ظ	ن
ط	ت	ش	ك	ج
ق	غ	ذ	هـ	ر
و	م	ب	ل	ض
		خ	ع	ا

Arapça'da harfler, kelimenin başında, ortasında ve sonunda farklı yazılır. Aşağıda bu yazılış şekilleri gösterilmektedir.

Harflerin başta yazılışı

ذ د خـ حـ جـ ثـ تـ بـ اء

عـ ظـ طـ ضـ صـ شـ سـ زـ ر

يـ هـ و نـ مـ لـ كـ قـ فـ غـ

Ortada yazılışı

ـذ ـد ـخـ ـحـ ـجـ ـثـ ـتـ ـبـ ا

ـع ـظ ـط ـض ـص ـش ـس ـز ـر

ـيـ ـهـ ـو ـن ـم ـل ـك ـق ـف ـغ

Sonda yazılışı

ـذ ـد ـخ ـح ـج ـث ـت ـب ـا

ـع ـظ ـط ـض ـص ـش ـس ـز ـر

ـى ـه ـو ـن ـم ـل ـك ـق ـف ـغ

Arapçada, harflerin dışında bir de harekeler (sesler) vardır. Bu harekeler olmadıkça harfler okunmaz. Bu harekeler şunlardır: Fethe Kesre Zamme

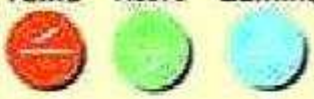

Fethe

Bu hareke harfin üzerine konur. Kalın okunan harflere "**a**" ince okunan harflere "**e**" sesi verir.

ذَ	دَ	خَ	حَ	جَ	ثَ	تَ	بَ	اَ
عَ	ظَ	طَ	ضَ	صَ	شَ	سَ	زَ	رَ
ىَ	هَ	وَ	نَ	مَ	لَ	كَ	قَ	فَ	غَ

Alıştırmalar

سَأَلَكَ	سَأَلَكَ	أَخَذَ	أَخَذَ
وَجَدَكَ	وَجَدَكَ	كَتَبَ	كَتَبَ
خَلَقَكَ	خَلَقَكَ	وَجَدَ	وَجَدَ
عَدَلَكَ	عَدَلَكَ	ضَرَبَ	ضَرَبَ
صَدَقَكَ	صَدَقَكَ	مَكَسَ	مَكَسَ

Kesre

Harflerin altına gelir ve "İ" sesi verir.

ذِ	دِ	خِ	حِ	جِ	ثِ	تِ	بِ	اِ
عِ	ظِ	طِ	ضِ	صِ	شِ	سِ	زِ	رِ
يِ	هِ	وِ	نِ	مِ	لِ	كِ	قِ	فِ	غِ

Alıştırmalar

كَـرِمَ	كَرِمَ	اَذِنَ	اَذِنَ
اِرَمِ	اِرَمِ	مَـلِـكِ	مَلِكِ
كَـلِـمِ	كَلِمِ	اِبِـلِ	اِبِلِ
اَقِـمِ	اَقِمِ	اَبَـتِ	اَبَتِ
رَحِـمِ	رَحِمِ	بِـيَـدِكَ	بِيَدِكَ

Zamme

Harflerin üzerine gelir ve "**U**" sesi verir. "**Ū**" sesiyle okunması yanlıştır.

أُ	بُ	تُ	ثُ	جُ	حُ	خُ	دُ	ذُ	
رُ	زُ	سُ	شُ	صُ	ضُ	طُ	ظُ	عُ	
غُ	فُ	قُ	كُ	لُ	مُ	نُ	وُ	هُ	يُ

Alıştırmalar

جُـعِـلَ	جُعِلَ	خُـلِـقَ	خُلِقَ
كُـتِّـبَ	كُتِّبَ	جُـمِـعَ	جُمِعَ
رُسُـلُ	رُسُلُ	صُـحُـفِ	صُحُفِ
سُـبُـلَ	سُبُلَ	فُـتِـحَ	فُتِحَ
رُ زِـقَ	رُزِقَ	بَـصَـرُكَ	بَصَرُكَ

MED (UZATMA)

Med, uzatma demektir ve "**med**" harfleri 3 tanedir: ا - و - ى
"Elif", Fetheyle; "Vav", Zammeyle ve "Ya", Kesreyle yazılır. Örnek:
با بى بو

Elif

Harekesiz elif harfi okunmaz. Kendisinden önceki fetheyi bir elif miktarı uzatır.

ءَا	بَا	تَا	ثَا	جَا	حَا	خَا	دَا	ذَا
رَا	زَا	سَا	شَا	صَا	ضَا	طَا	ظَا	عَا
غَا	فَا	قَا	كَا	لَا	مَا	نَا	وَا	هَا	يَا

Alıştırmalar

جَاهَدَكَ هَاجَرَ قَاتَلَ ذَاكَرَ زَاجِرَاتِ حَافِظَاتِ

سَمَاوَاتِ كِرَامَاتِ حَسَنَاتِ قَانِتَاتِ صَادِقَاتِ

Ödev: Kurân'dan, "medli elif" kullanılan yirmi kelime bularak defterinize yazınız.

Vav

Uzatma harflerinden biri de "**Vav**" (و) dır. Kendisinden önceki zammeli harfi bir elif miktarı uzatır.

أُو	بُو	تُو	ثُو	جُو	حُو	خُو	دُو	ذُو
رُو	زُو	سُو	شُو	صُو	ضُو	طُو	ظُو	عُو
غُو	فُو	قُو	كُو	لُو	مُو	نُو	وُو	هُو	يُو

Alıştırmalar

صَدَقُوا	كَفَرُوا	حَافِظُوا	ظَلَمُوا
رَفَثُوا	ضَرَبُوا	حَاصِلُوا	يُقِيمُونَ
يُحِيطُونَ	يُقَاتِلُونَ	يُحَارِبُونَ	يُرَادِفُونَ

Ödev: Aşağıdaki örnekleri, Kurân'dan bulduğunuz 20 örnekle beraber defterinize yazınız.

يُوفُونَ	يُقَاتِلُونَ	حَافِظُونَ	كَاتِبُونَ	صَادِقُونَ
يَتَخَافَتُونَ	يُظَاهِرُونَ	صَامِتُونَ	شَاكِرُونَ

Ya

ی

Uzatma harflerinden biri de **"Ya"** dır. Kendisinden önceki kesreli harfi bir elif miktarı uzatır.

اِی بِی تِی ثِی جِی حِی خِی دِی ذِی

رِی زِی سِی شِی صِی ضِی طِی ظِی عِی

غِی فِی قِی کِی لِی مِی نِی وِی هِی یِی

Alıştırmalar

زِیدَ قِیلَ کِیلَ فِیلَ رَحِیمَ

کَرِیمَ عَلِیمَ حَفِیظَ سَمِیعَ صَادِقِینَ

حَافِظِینَ رَازِقِینَ صَابِرِینَ قَانِتِینَ

Ödev: Kurân'dan, "ya" uzatma harfi kullanılan 20 kelime bulunuz ve aşağıdaki örneklerle beraber defterinize yazınız.

رُسُلِی کَلَامِی سَلَامِی عِبَادِی رَازِقِی عَالِمِینَ

حَاکِمِینَ ظَالِمِینَ کَاتِبِینَ خَاشِعِینَ

Cezm (Sakin)

Üzerine konan harfi bir önceki harekeli harfe bağlayarak beraber okunmalarını sağlar. Üzerinde "cezm" işareti bulunan harflere "sakin harf" denir.

اَبْ	اَتْ	اَثْ	اَجْ	اَحْ	اَخْ	اَدْ	اَذْ	
اَرْ	اَزْ	اَسْ	اَشْ	اَصْ	اَضْ	اَطْ	اَظْ	اَعْ
اَغْ	اَفْ	اَقْ	اَكْ	اَلْ	اَمْ	اَنْ	اَوْ	اَهْـ	اَيْ

Alıştırmalar

اَنْ	اَمْ	لَنْ	كَيْ	اِذَنْ	قُلْ	بَلْ	خُذْ	كَمْ	قُمْ
مِنْهُمْ	لَـهُمْ	بِـهِمْ	اُنْـزِلَ	اِلَـيْهِمْ	اَنْـذِرْهُمْ	لَـمْ يَلِدْ			

Ödev: Kurân'dan, cezm kullanılan 10 kelime bularak aşağıdaki kelimelerle beraber 5 kere defterinize yazınız.

لَـمْ يَلِدْ	وَلَـمْ يُولَدْ	خِفْتُمْ	بُعْثِرَتْ	اُزْلِفَتْ	
يَرْزُقُهُمْ	فَلْيَدْعُ	يَـمْسَسْنِي	يَسْتَقْدِمُونَ	اَعْقَابِكُمْ	

Tenvin

Kelimenin sonuna gelen ve harekeye "n" sesi veren iki fethe, iki kesre ve iki zammeye tenvin denir. Tenvin 3 tanedir.

1 "En" 2 "İn" 3 "Un"

İki Fethe

İki fethe tenvini genellikle Elif'le birlikte yazılır ve **"en"** sesi verir.

ذاً	داً	خاً	حاً	جاً	ثاً	تاً	باً	اءاً
عاً	ظاً	طاً	ضاً	صاً	شاً	ساً	زاً	راً
ياً	هاً	واً	ناً	ماً	لاً	كاً	قاً	فاً	غاً

صَدِيقاً	رَحِيماً	حَكِيماً	عَلِيماً	مَفَازاً	قَوْماً
طَبِيباً	حَفِيظاً	بَصِيراً	سَمِيعاً	صَغِيراً	كَبِيراً

İki fethe 3 yerde elifsiz yazılır:

1- Kelimenin sonu yuvarlak "ta"(ة) ile biterse.

حَمَّالَةً رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً مَاءِدَةً تَذْكِرَةً فَاطِمَةً

2- Kelimenin sonu "hamze"(ء)ile biterse.

بَلاءٌ أَعْدَاءٌ بُكَاءٌ أَحْيَاءٌ سَمَاءٌ شِتَاءٌ

3- Kelimenin sonu "ya"(ى)harfi ile biterse

سُدًى هُدًى ضُحًى مُسَمًّى مُصَلًّى

İki Kesre

Kelimenin sonuna gelir ve "in" sesi verir.

اِ	بِ	تِ	ثِ	جِ	حِ	خِ	دِ	ذِ
رِ	زِ	سِ	شِ	صِ	ضِ	طِ	ظِ	عِ
غِ	فِ	قِ	كِ	لِ	مِ	نِ	وِ	هِـ	يِ

Alıştırmalar

ذِكْرٍ	سُرُورٍ	جِهَادٍ	عَظِيمٍ	كَرِيـمٍ	هُـمَزَةٍ
لُـمَزَةٍ	مَرْفُوعَةٍ	مُكَرَّمَةٍ	شَرْقِـيَّةٍ	غَرْبِـيَّةٍ	
مِنْ مَسَدٍ	ذَاتَ لَـهَبٍ	لَفِى خُسْرٍ	لَفِى نَعِيمٍ عَدْنٍ		
سَلَامٍ	قِيَامٍ	كِرَامٍ	جَوَابٍ	اِسْلَامٍ	اِحْسَانٍ جَمَالٍ

Ödev:

Gâşiye suresini okuyunuz ve iki kesreli kelimeleri defterinize yazınız.

İki Zamme

Harfin üzerine yazılır ve "**un**" sesi verir.

أُ	بُ	تُ	ثُ	جُ	حُ	خُ	دُ	ذُ
رُ	زُ	سُ	شُ	صُ	ضُ	طُ	ظُ	عُ
غُ	فُ	قُ	كُ	لُ	مُ	نُ	وُ	هُ	يُ

Alıştırmalar

كَبِيرٌ	صَغِيرٌ	عَلِيمٌ	كِتَابٌ	مَوْعِظَةٌ
صَبُورٌ	شَكُورٌ	عَلِيٌّ	حَكِيمٌ	جِدَارٌ
فَعَّالٌ	زَكِيٌّ	مُسْتَقَرٌّ	مُسْتَوْدَعٌ	مُحَمَّدٌ

Ödev

İhlas suresini okuyunuz ve defterinize yazınız.

Şedde

Bir harfin iki defa okunmasını sağlar. Bu harf de kendi başına okunmaz, kendisinden önceki sesli harfin yardımıyla okunur.

إِنَّ	أَنَّ	شَدَّ	أُمَّ	كُلُّ	صَلِّ	جَلَّ
رَبَّ	ثُـمَّ	مَدَّ	رَبُّ	بَثٌّ	حَقٌّ	سَلٌّ
لَعَلَّ	كَأَنَّ	كُنَّ	إِلاَّ	إِنَّـا	إِنِّـى	إِنَّـمَا
زَوَّارٌ	كُفَّارٌ	بَقَّالٌ	بَزَّازٌ	خُدَّامٌ	رَزَّاقٌ	غَفَّارٌ

Alıştırmalar

إِنَّكُمْ	مُدَّ ثِرْ	يَتَكَلَّمُونَ	تُسَبِّحُونَ
تَقَبَّلَ	مُزَّمِّلْ	مُطَفِّفِينَ	زَوَّجْنَاهُمْ
إِنَّكَ	مُسَخِّرْ	مَصَلِّينَ	تُكَذِّبَانِ
عَبَّدْتَ	فَضَّلْنَاهُمْ	مُتَطَهِّرِينَ	ذُرِّيَّـتِ
رَبَّـنَا	قَدَّرْنَا	مُتَكَلِّمِينَ	مُطَّلِعُونَ

Okunmayan Harfler

Bazı harfler yazılır ama okunmaz. Bu harflerin harekeleri de olmaz. Bu harfler şunlardır:

1 Med (Uzatma) Harfleri: Elif-Vav-Ya (ا - و - ى)

Elif

كِتَابٌ جِدَارٌ بِـحَارٌ صَادِقَاتٌ حَافِظَاتٌ

Vav

قَالُوا كَفَرُوا صَدَقُوا هَاجَرُوا ظَلَمُوا

Ya

مُوسٰى عِيسٰى كَرِيـمٌ رَحِيمٌ عَلِيمٌ

2 Bağlantı Hamzesi

وَاصْبِـرْ وَاضْرِبْ وَاهْجُرْ فَاخْرُجْ فَاكْتُبْ رَبِّ اجْعَلْ

Hatırlatma: Bazı Kurânlarda "bağlantı hamzesi"nin üzerine (-) işareti konur. Bu işaret, o harfin okunmayacağını gösterir. Burada "elif" ten önceki hareke ile "cezmli" harf arasında bağlantı kurulmuştur.

Örnek: وَاصْبِـرْ وَاضْرِبْ وَاهْجُرْ فَاخْرُجْ فَاكْتُبْ رَبِّ اجْعَلْ

Arapça Rakamlar

Kurân-ı Kerîm okuyan herkes Arapça rakamları da öğrenmelidir. Çünkü Kurân'daki ayet sayıları ve sayfa numaraları, Arapça rakamlarına göre yazılır. Bu yüzden sayfa ve ayetleri bulabilmek için rakamları öğrenmek gerekir.

Rakamlar

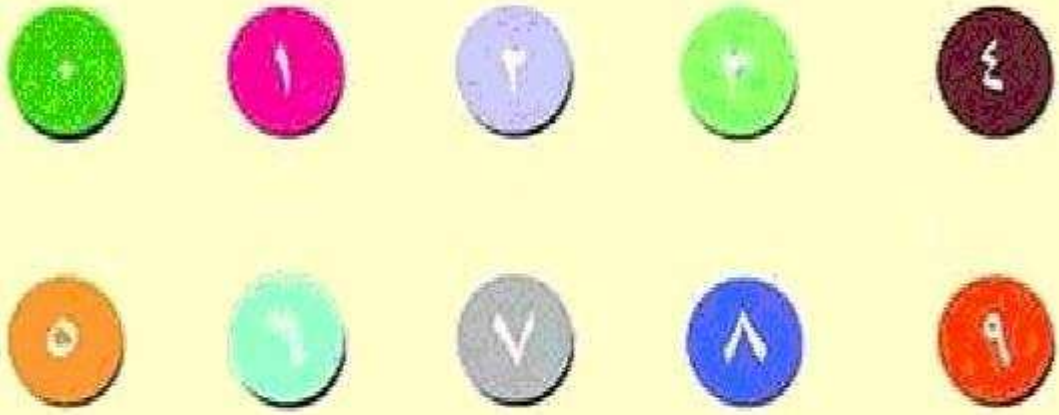

Birler: ٠ - ١ - ٢ - ٣ - ٤ - ٥ - ٦ - ٧ - ٨ - ٩

Onlar: ١٠ - ٢٠ - ٣٠ - ٤٠ - ٥٠ - ٦٠ - ٧٠ - ٨٠ - ٩٠

Yüzler: ١٠٠ - ٢٠٠ - ٣٠٠ - ٤٠٠ - ٥٠٠

Ödev:

1-Annenizin, babanızın ve kardeşlerinizin doğum tarihini Arapça yazınız.

2- Arkadaşlarınızın yaşını Arapça rakamlarla yazınız.

Tecvid

Kurân-ı Kerim, yüce rabbimizin, elçisi aracılığıyla tüm insanlığa gönderdiği, ruhlara huzur ve esenlik bahşeden semavî bir kitaptır. Onu okumak, okurken Allah ile konuşulduğunun bilincinde olmak ve ondan pay çıkarmak, insana haz verir. Dolayısıyla Kurân'ı en doğru ve en güzel şekilde okumak da daha farklı olacaktır.

İnsanı rahatlatan, tüm kaygılarını gideren, ona huzur veren tek memba Kurân ve duadır. Nitekim, "Kurân ve dua ruhun gıdasıdır" şeklindeki hadis de buna işaret etmektedir.

Kurân'ı ve Ehl-i Beyt (a.s) kaynaklı duaları okumak, hele hele doğru ve güzel bir sesle bunları tilavet etmek, insana can verir, maneviyatını güçlendirir, erdemine erdem katar. Dünyevî işleriyle meşgul olan insan Kurân'ı ve bu duaları okurken farklı bir âlemde olduğunu idrak eder. Tilavetler ilerledikçe dertlerinden kopar, sıkıntılarından uzaklaşır, maddî sorunlarla yorgun düşen beden gitgide rahatlar ve huzura kavuşur. İnsan, onları okurken zaman kavramından uzaklaşır, rabbiyle diyaloga geçtiğini idrak eder ve bu, ona olağanüstü haz verir.

İşte bu nedenledir ki, hem okuyana hem de dinleyene huzur vermesi için Kurân-ı Kerim'i ve tecvid kurallarını iyi bilmek gerekir. Tecvid, Kurân'ı en güzel şekilde okumak için geliştirilen kurallar bütünüdür. Bu kurallar, başlı başına bir ilim dalıdır. Ancak, biz bu kitapçıkta kısa ama çok gerekli olan kurallara değineceğiz.
Tecvid, daha çok Kurân-ı Kerim üzerinde uygulama gerektiren bir ders olduğu için öncelikle Kurân okurken gerekli olan âdap kurallarını hatırlatalım:

1- Kurân-ı Kerim, Allah'ın sözlerini içeren bir kitaptır. Dolayısıyla bu kitabın kutsallığına gölge düşürecek saygısızca hareketlerden sakınılmalıdır.

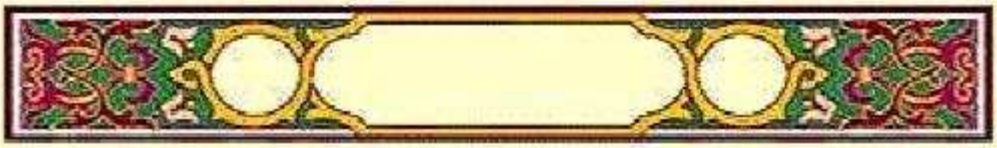

2- "Ona temizlerden başkası dokunamaz" (Vakıa, 79) ayeti gereği, Kurân okumak isteyen kimse abdestli olmalıdır.

3- "Kurân okurken taşlanmış şeytandan Allah'a sığın" (Nahl, 98) ayeti gereği, Kurân okumak isteyen kimse istiaze etmeli; yani,

أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ (Taşlanmış şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım) demelidir.

4- İstiazenin ardından besmele söylenmeli; yani,

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ (Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla) demelidir.

5- "Kurân okununca dinleyin ve susun ki rahmete eresiniz" (Âraf, 204) ayeti gereği, Kurân okuyan bir kimseyi dinlerken susulmalı, ona saygı gösterilmelidir.

Tecvid Kuralları

Tecvid:

Harfleri çıkış yerlerine, sıfatlarına ve kurallarına uygun olarak telaffuz etmeye tecvid denir.

Kurân-ı Kerim'i doğru bir şekilde okuyabilmek için üç önemli noktaya dikkat etmek gerekir:

1- Harflerin doğru okunması.

2- Harekelerin doğru okunması.

3- Harflerin kalın ve ince okunuşuna dikkat edilmesi.

İlk ele alacağımız konu harekelerin doğru okunmasıdır.

1-Vakf

Kelimenin sonunda durmaya vakf denir. İki şekilde kelimenin sonunda durulur:

1- İbdal: Durulduğunda kelimenin sonundaki harf başka bir harfe dönüşür. Bu da iki yerdedir:

a- Kelimenin sonu yuvarlak "ta" (ة) ile biterse, "ha"ya dönüşür ve harekesi sakin olur.

Örnek:

تَقِيَّةٌ – تَقِيَّهْ / نِعْمَةٌ – نِعْمَهْ / حَيٰوةٌ – حَيٰوهْ / اَلصَّلٰوةُ – اَلصَّلٰوهْ

b- Kelimenin sonu "iki" fetha" ile biterse uzatma elifine dönüşür.

Örnek:

حِسَاباً – حِسَابَا / غَفُوراً – غَفُورَا / كَرِيماً – كَرِيمَا / هُدىً – هُدَى

2- Sakin: Durulduğunda kelimenin sonundaki harf sakin olur.

Yukarıdaki iki yer hariç diğer yerlerde kelimenin sonu sakin olur, değişime uğramaz ve olduğu gibi okunur.

Örnek:

مَقَاعِدَ – مَقَاعِدْ / كُتُبٌ – كُتُبْ / يَوْمٌ – يَوْمْ / هُوَ – هُوْ / يَرْتَدُّ – يَرْتَدْ

Vakf İşaretleri

Kurân-ı Kerim'in doğru bir şekilde okunması ve yanlış anlam vermemesi için nerede durulup nerede durulmayacağını ve durduktan sonra nereden başlanması gerektiğini çok iyi bilmek gerekir. Aksi takdirde cümlenin anlamı değişebilir.

Önemli vakf alâmetleri şunlardır:

1- م : Durmak gerekir, aksi takdirde anlam değişebilir.

2- ط : Durulması önemle tavsiye edilir.

3- ج : Durmak ve geçmek caizdir.

4- ز : Durulabilir ama geçmek daha iyidir.

5- ص : Cümle uzun olduğundan nefes yetersiz gelebilir. Bu durumda durmaya izin verilmiştir. Durduktan sonra bir sonraki kelimeden devam edilmelidir.

6- لا : Durulmaması gerekir. Herhangi bir sebepten dolayı durmak zorunda kalınırsa geriye dönülüp bir önceki cümleden başlanmalıdır.

7- قلي : Durmak geçmekten daha iyidir.

8- صلي : Geçmek durmaktan daha iyidir.

9- ∴ ∴ : Birinde durulduğunda diğerinde durmak caiz değildir.

Harflerin Doğru Telaffuzu

Daha önce de açıklandığı üzere tecvid kurallarında dikkat edilmesi gereken iki konu vardır. Biri harflerin ve harekelerin hangi sesi verdiği, nerede uzatılarak veya uzatılmadan okunması gerektiği konusu idi. Şimdi bu bölümde 28 harften oluşan Arap harflerinin nasıl telaffuz edilmesi gerektiğini öğreneceğiz.

Arapça'daki bazı harflerin Türkçe'de tam karşılığı yoktur. Bu harfler şunlardır:

ث - ح - خ - ذ - ص - ض - ط - ظ - ع - غ - ق - و

1- ث : Sa

Dil ucunu, yukarı yüzüyle, üst dişlerin başından biraz dışarı çıkarmak suretiyle söylenir. Çok yumuşak ve peltek söylenen "se" sesi gibi okunur. Örnek:

ثَوَابٌ – ثَقُلَتْ – ثَلاثٌ – ثُمَّ – مَثُوبَةٌ – جَاثِيَةٍ – كَثِيرٌ – يَثْبُتُ – أَجْدَاثٌ

2- ح : Ha

Gırtlağın ortasından boğuk çıkan harftir. Boğaz hafif sıkılarak ve kalın "ha" yı andırır bir şekilde okunmalıdır. Örnek:

اَلْحَمْدُ – حَمِيدٌ – مَحَبَّةٌ – حَاجِزاً – حَسَناً – حَمْلٌ – يَحُولُ – دُحُوراً – حِبْلَةٌ

3- خ : Hâ

Boğazın ağza en yakın kısmından, boğazı hırıldatarak çıkarılır ve daima kalın okunur. Örnek:

خَيْرَ – يَخْرُجُ – أَخْيَارٌ – خَلِيلٍ – خَالِصُ – تَخَلَّتْ – خَلَعَ – خَلٌّ

4- ذ : Zal

Yumuşak okunan bir harftir. Dil ucu ile üst ön dişlerin uçlarından çıkarılır ve peltek "z" şeklinde okunur. Örnek:

ذَهَبَ – نَذَرُ – نَبَذَ – ذَلِكَ – هٰذَا – نَذَرُ – اَذِلَّةٌ – اَلذُّنُوبُ – ذُوقُوا – اُذْكُرُوا

Harflerin Doğru
Telaffuzu

ث – ح – خ – ذ – ص – ض – ط – ظ – ع – غ – ق – و

5- ص : Sad

Kalın ve dolgun okunur. Dilin ucuyla ön dişlerin yarısından çıkarılır.

Örnek:

صَدَقَ – صَلَحَ – قَصَصَ – لَصَادِقٌ – صُحُفٍ – نُصُوحاً – نَصِيباً – إِصْراً

6- ض : Zâd

Dilin, sağ veya soldaki üst azı dişlerine dokunmasıyla çıkarılır. Ağız pek açılmamalıdır. Bu harf de daima kalın okunur.

Örnek:

ضَرَبَ – وَضَعَهَا – ضَعُفَ – ضَالِّينَ – يَضْرِبُ – مَرِيضٌ – غَضَبَ – ضَامِرٌ

7- ط : Ta

Kalın "t" harfini andırır. Dilin ucuyla üst ön dişlerin arkasından şiddetli bir sesle çıkarılır.

Örnek

طَيِّبَةً – طَبَقاً – فَطَرَ – طُغْيَاناً – طِفْلاً – طِبَاقاً – خَطِيئَةً – يَطْهُرْنَ – مُحِيطٌ

8- ظ : Za

Kalın "z" harfini andırır. Daima kalın okunur. Dilin ucunun ön dişlerin arkasından biraz dışarıya doğru çıkarılması ve dişlerin dil ucuna hafifçe dokundurulmasıyla çıkarılır. Peltek "z"nin biraz daha kalın okunuşudur.

Örnek

ظَلَمَ – ظَهَرَ – أَعْظَمَ – عِظَاماً – ظُلْمِهِ – أَظَنَّ – ظِلَالُهَا – عَظِيمٌ – غَلِيظٌ

İstila ve İstifal Harfleri

Türkçe'de olduğu gibi Arapça'da da harflerin farklı özellikleri vardır. Bu özelliklere uyulmazsa, Kurân tecvide uygun ve doğru bir şekilde okunmamış olur. Bu özellikler dört kısımdır:

1-İstila (kalın okunan) harfler.
2-İstifal (ince okunan) harfler.
3-Kalkala (bir anlık hareke verilen sakin) harfler.
4-Hal'a (gırtlaktan okunan) harfler.

1-İstila Harfleri: Dolu ve kalın okunan bu harfler 7 tanedir:

ص - ض - ط - ظ - غ - خ - ق

İlk 4 harf, diğerlerine göre daha kalın okunur.

Örnek:

ص	صَدَقَ - قَصَصَ - صَادِقِينَ - صَالِحِينَ - صِرَاطَ - صُرِفَتْ - نَصُوحاً
ض	ضَرِبَ - ضَعُفَ - ضِرَاراً - ضِيزَى - ضُعَفَاءُ - غَيْرِ الْمَغْضُوبِ
ط	طَبَقاً - طَعْمُهُ - لِلطَّاغِينَ - قِطَارٍ - طِفْلاً - لَطِيفٌ - طُغْيَاناً - الطُّورُ
ظ	انْقَضَ ظَهْرَكَ - غَلِيظاً - ظَلَّ - ظَاهِرِينَ - تَظَاهَرُ - ظِلاَلُهَا - عَظِيمٌ
غ	غَرَبَتْ - غَفَّارٌ - غَافِرِينَ - فِي الْغَارِ - غِلٌّ - يَغِيظُ - لِلطَّاغِينَ
خ	خَرَجُوا - خَبَالاً - بِخَارِجِينَ - خَالِدُونَ - خُبْراً - خُلُودٍ - خِلاَفَكَ
ق	قَبْلَ - قَتَلُوا - قَالَ - قِتَالاً - بِحَقِّ - قِيلَ لَهُمْ - يُقِيمُونَ - قُرْبَاناً

2-İstifal Harfleri: Yukarıdaki İstila harflerinin dışındaki diğer harfler (Ra ر ve Lam ل) hariç, diğerleri istifal harfleridir. Yani ince ve nazik bir sesle telaffuz edilirler. "Ra" ve "lam" harfleri ise ileride de açıklayacağımız gibi, bazen kalın bazen ince okunurlar.

Kalkala ve Halq Harfleri

3-Kalkala Harfleri:

Sakinken özel bir konumları olan ve bir anlık hareke verilmiş gibi okunan bu harfler 5 tanedir.

ق - ط - ب - ج - د

Bu harfler, gerek kelimenin sonunda, gerekse ortasında olsun, sakin oldukları takdirde üzerinde durulduğunda kalkala olur. Yani bir anlık hareke verilir. Bu harflere kalkala verirken tam bir fethe, kesre veya zammeye dönüşmemesine dikkat edilmelidir.

ق	أَقْبَلَ - تَقْتَبِسْ - يَقْتُلُونَ - طَارِقْ - اَلطَّلَاقْ - طَرِيقْ - فِي رَقٍّ - بِالْحَقِّ
ط	أَطْرَافَ - تُطْعِمُ - يَطْمَعُ - يُفْرِطْ - مُحِيطْ - صِرَاطْ
ب	إِبْرَاهِيمَ - أَبْرَمُوا - يَبْسُطُ - كِتَابْ - حِسَابْ - وَثَبْ - قَصَبْ - يَثْرِبْ
ج	أَجْرَمُوا - أَجْراً - أَجْدَاثٍ - نَاجٍ - مَعَارِجْ - مَرِيجْ - بِالْحَجِّ - حَاجٍّ
د	أَدْبَرَ - أَرَدْنَا - يَدْرُسُونَ - حَمِيدْ - بَعِيدْ - يَوَدُّ - نُمِدُّ - حَادَّ

4-Halq (Gırtlaktan Çıkan) Harfler:

Bu harfler 6 tanedir:

ا - هـ - ع - ح - غ - خ

ا - Gırtlağın başlangıcı olan küçük dilin gırtlağı kapaması ve nefesin aniden kesilmesiyle çıkan "e" sesidir.

هـ - Gırtlağın tam derinlerinden nefes serbest bırakılarak çıkar.

ع - Gırtlağın ortasından, gırtlak boğulurcasına sıkılarak çıkar.

ح - "Ayın" harfi gibi gırtlağın ortasından gırtlak daraltılarak çıkar.

غ - Gırtlağın damak kısmından hırıltıyla çıkar

خ - Gâyn harfi gibi gırtlağın damak kısmından hırıltıyla çıkar.

"Lam" ل ve "Ra" ر Harflerine Ait Kurallar:

Bu iki harf bazen kalın, bazen de ince okunur. Şimdi bu yerleri görelim:

Lam Harfi: Lafz-ı Celale'den اللهِ önce gelen harfin harekesi "fetha" veya "zamme" olursa kalın, "kesre" olursa ince okunur.

Örnek:

Kalın okunduğu yerler:

اَللّٰهُ – هُوَ اللّٰهُ – اِنَّ اللّٰهَ – فَرَضَ اللّٰهُ – اَرِنَا اللّٰهُ – يَدُ اللّٰهِ – نَصْرُ اللّٰهِ – رَسُوْلُ اللّٰهِ

İnce ve yumuşak okunduğu yerler:

عِنْدِ اللّٰهِ – قُلِ اللّٰهَ – بِلِ اللّٰهَ – عَلَيْهِ اللّٰهُ – بِاللّٰهِ – لِلّٰهِ – بِسْمِ اللّٰهِ – فِـى اللّٰهِ

Not: Lafz-ı Celale'nin اللهِ dışındaki kelimelerde "lam" harfi ince okunur.

Ra Harfi:

Kalın okunduğu yerler:

1- Kendi üzerindeki işaret fetha veya zamme olursa ya da bir önceki harf fethali veya zammeli olursa kalın okunur.

رَحْمٰنٌ – رُحَمَاءُ – يَرْضٰى – اَلْقُرْاٰنُ

2-Kendisiyle birlikte bir önceki harf de sakinken ondan önceki harf fethali veya zammeli olursa kalın okunur.

عَشَرْ – خُسْرٌ

3-"Ra" sakinken bir önceki harf uzatma (med) harflerinden "elif" veya "vav" olursa kalın okunur.

نَارٌ – نُوْرٌ

4-"Ra" sakinken bir önceki harf "vasl hemzesi" olursa, hemzenin harekesi ne olura olsun "ra" kalın okunur.

رَبِّ ارْجِعُوْنِ – اِرْجِعُوْنِ

"Ra" harfinin ince okunduğu yerler:

1-Kendisi kesreli veya kendisi sakin bir önceki harf kesreli olursa...

رِجَالٌ – أَرِنَا – فِرْعَوْنَ – مِرْيَةٌ

2-Kendisi ve bir önceki harf sakinken önündeki harf kesreli olursa...

اَلسِّحْرُ – اَلذِّكْرُ

3-Kendisi sakin bir önceki harf sakin "ya" olursa. ("Ya"dan önceki harf fetheli dahi olsa yumuşak okunur.)

خَيْرٌ – غَيْرُ

4-Ra sakinken bir önceki harf, "uzatma harfi ya" olursa...

قَدِيرٌ – يَسِيرُ

İdgâm

Aynı harflerden ikisi veya çıkış yerleri aynı olan iki harf yan yana gelir birincisi sakin ikincisi harekeli olursa, sakin harfin yerine harekeli harfin üzerine Şedde (ّ) bırakılarak okunmasına "idgâm" denir. Bu yerler şunlardan ibarettir.

1-İki aynı harf yan yana gelmesiyle oluşan idgâm:

قُلْ لَهُمْ قُلَّهُمْ - قَدْ دَخَلُوا قَدَّخَلُوا - مِنْ نَارٍ مِنَّارٍ

2-ب ve م harflerinden oluşan idgâm:
Ama "mim" harfi "ba" harfinde idgâm olmaz.

اِرْكَبْ مَعَنَا اِرْكَمَّعَنَا

3-ظ - د - ت : Harfleri arasında idgâm:

اَثْقَلَتْ دَعَوُا اللهَ اَثْقَلَدَّعَوُا اللهَ - وَدَّتْ طَّاءِفَةٌ - قَدْ تَّبَيَّنَ - بَسَطْتَ

4-ظ - ذ - ث : Harfleri arasında idgâm.

يَلْهَثْ ذٰلِكَ يَلْهَذَّلِكَ - اِذْ ظَّلَمُوا - اِظَّلَمُوا

5-ق ile ك harfi arasında idgâm:

اَلَمْ نَخْلُقْكُمْ اَلَمْ نَخْلُكُمْ

6-ل ile ر harfi arasında idgâm:

قُلْ رَبِّي قُرَّبِّي

7-ن ile يرملون harfleri arasında idgâm:

اِنْ يَرْزُقْكُمْ اِيَّرْزُقْكُمْ - مِنْ رَبِّكُمْ مِرَّبِّكُمْ - مِنْ مَالٍ - مِنْ لَدُنْكَ

مِنْ وَلِيٍّ - مِنْ نِعْمِ -

"Sakin Nun" ve Tenvin

Tenvin: Bazı kelimelerin sonunda okunan ama yazılmayan "sakin nun"a (نْ) tenvin denir. Fethe kesre ve zammenin sonuna gelir. Sonradan eklenen ilintili bir harf olduğu için yazılmaz ama önceki hareke tekrar edilir.

Örnek:

"Sakin nun" ve "tenvin" kendisinden sonra gelen harflerle 4 şekilde okunur.

1-İzhâr

2-İdgâm

3-İglâb

4-İhfâ

1 - İzhâr: Sakin nun 6 halq harfinden (ء - هـ - ع - ح - غ - خ) önce gelirse açık ve net bir şekilde okunur:

Örnek:

ء-ا	كُلٌّ اٰمَنَ – مِنْ اَمْرِهِمْ	– يَتَاَوَّنَ
هـ	اِنْ هُوَ	– فَرِيقاً هَدى – مِنْهُمْ
ع	اَنْعَمْتَ	– مِنْ عَمَلٍ – سَمِيعٌ عَلِيمٌ
ح	تَنْحِتُونَ	– فَمَنْ حَجَّ – حَكِيمٌ حَمِيدٌ
غ	فَسَيُنْغِضُونَ	– مِنْ غِلٍّ – قَوْلاً غَيْرَ
خ	اَلْمُنْخَنِقَةُ	– مِنْ خَيْرٍ – حَكِيمٌ خَبِيرٌ

"Sakin Nun" ve Tenvin

2-İdgâm (Birleştirmek):

İki harfin birleşmesine idgâm denir. **"Sakin nun"**, yermelun (يرملون) harflerinden önce gelirse o harfte idgâm olur. Yani, sakin nun okunmaz ve sonraki harf (şeddeli) olarak (iki kere) okunur.

Açıklama: Sakin nun, yermelun harflerinin dördüyle geldiğinde (يمون) gunneli olarak, yani, burun boşluğundan çıkarılır ve hafif çekilir. Diğer iki harf ise, (ل ـ ر) gunnesiz ve çekilmeden okunur.

Örnek:

Gunneli İdgâm:

ي	اِنْ يَسْرِقْ – مَنْ يَهْدِي – اٰيَةٌ يُعْرِضُوا
م	قَرَارٌ مَكِينٌ – مِنْ مَالٍ – وَمَنْ مَعَهُ
و	فَمَنْ وُجِدَ – مِنْ وَلِّي – يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ
ن	عَنْ نَفْسٍ – اِنْ نَحْنُ – شَيْءٍ نُكُرٌ

Gunnesiz İdgâm:

ل	اِنْ لَبِثْتُمْ – مِنْ لَدُنْكَ – مَتَاعاً لَكُمْ
ر	فَمِنْ رَبِّكُمْ – مِنْ رِبَاطِ – مَثَلاً رَجُلاً

İki önemli nokta:

1-Dört kelimede(دُنْيَا – بُنْيَانٌ – قِنْوَانٌ – صِنْوَانٌ)"sakin nun" "yermelun" harfleriyle bir kelimede olduğu için idgam olmaz ve "nun" izhar Edilir.

2-İki yerde {ن ۞ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ – يٰس ۞ وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيمِ} "mukatta" harfleri sonraki ayete vasl edilirse "nun" izhar edilir.

Med ve Kasr Kuralları

Uzatma (Med) ve Kısaltma (Kasr) Kuralları

Bu konu, tecvidin en tatlı ve en önemli kısımlarındandır. Güzel tilavet için dikkat edilmesi gereken bir konudur.

Med harflerinden ا - و - ى sonra "hemze" gelir veya bir sonraki harf "sakin" olursa, med harfi tabii şeklinden daha fazla uzatılır. Şedde'nin içinde de saklı bir sakin olduğu için bu uzatma sebebi sayılmaktadır. Örnek:

جَآءَ - إِنَّآ أَنزَلْنَا - سُوٓءَ - قَالُوٓا۟ إِنَّا - جِىٓءَ - فِىٓ ءَايَٰتِنَآ - ٱلْـَٰٔنَ - مُفْلِحُونَ

Birkaç önemli nokta:

1-Med harfi ile hemze bir kelimede olursa "birleşik med", iki ayrı kelimede olursa "ayrı med" gerçekleşir. Örnek:

Birleşik Med: نَشَآءُ - خَطِيٓـَٔتُهُۥ - سُوٓءُ - أُو۟لَٰٓئِكَ - سِيٓـَٔتْ - لِيَسُۥٓـُٔوا۟

Ayrı Med: إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ - فِىٓ ءَايَٰتِنَا - قَالُوٓا۟ إِنَّا - إِنَّمَآ أَدْعُوا۟ - بِئْتُهُۥٓ أَمَدًا

Açıklama: Birleşik med, ayrı med kadar uzatılabilir ama ayrı medden daha kısa uzatılmamalıdır.

2- Uzatmanın sebebi, kelimenin sonunda durulması sebebiyle oluşan "sakin" harf ise, med harfi, tabii meddin üç katı uzatılabilir. Okuyucu isterse bunu uzatmayabilir. Bu tür medde "geçici med" denir. Örnek:

ٱلْحِسَابُ ٱلْحِسَابْ - أَطِيعُونِ أَطِيعُونْ - مُؤْمِنِينَ مُؤْمِنِينْ - كَٰفِرِينَ كَٰفِرِينْ

3-Uzatmanın sebebi, geçici olmayan sabit kelimedeki "sakin" veya "şedde" olursa, bu med, üç med miktarı uzatılır. Daha az uzatmak caiz değildir. Örnek:

ٱلْـَٰٔنَ - ضَآلِّينَ - ٱلْحَآقَّةُ - ٱلصَّآفَّٰتُ - الٓرٰ (أَلِفْ لَامْ را) - الٓمٓ (أَلِفْ لَامْ مِيمْ)

4-Kelimenin son harfinden bir öncesinde "sakin vav" ya da "ya" gelir, bir önceki harfin işareti fethe olursa, üzerinde durma anında kelime uzatılarak okunur. Burada dikkat edilmesi gereken konu, bu kelimenin tıpkı diğer med harflerinin uzatılması gibi olmayışıdır.

خَوْفٌ خَوْفْ - إِلَيْكَ إِلَيْكْ - قَوْمٌ قَوْمْ - كٓهيعٓصٓ (كَافْ هَا يَا عَيْنْ صَادْ)